

ignem febrium ardentissimum securarum: & dicuntur à medicis hæc duo quæ sibi contraria dinoscuntur, ex uua fellis materia in homine procreari.

Et usque ad inferos peccatum illius. Peccatum impii & ini- qui tam magnum est & tam grave, ut eum deprimat ad infer- num tanquam plumbum in aqua validissima.

Obliviscatur ejus misericordia. Id est, qui non solum mi- sericors sed & misericordia dicitur: quia misericors à miseri- cordia, & ideo quasi prototypum nomen, majus est quam deductio nuncupata. Quicumque ergo sanctorum potest dici misericors, verax, & justus: nemo tamen eorum rectè dicitur misericordia, & veritas, & justitia.

Dulcedo illius vermes. Per Antiphrasim dictum, quod est, scatenus vermium moriatur. Et in Evangelio: Vermis eorum non morietur. Talis igitur dulcedo erit iniquis, & odienti- bus Deum.

Non sit in recordatione. Id est, ad veniam misericordiae non perveniat, quod diabolo, & suis hæreticis & impiis futurum, de scripturis sanctis ita didicimus.

Sed conteratur quasi lignum infructuosum. Secundum il- lud: Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, ex- cidetur, & in ignem mittetur. Vel lignum, peccatum in- telligamus: quod per lignum accidit: per quod lignum diabolus addidit ad cumulum criminis, quod adversum Deum rebellis extiterit, ut & hominem præcipitaret in mor- tem: unde jam & in æternum interitum condemnatus est: propter quod ipse diabolus lignum insanabile, & infru- ctuosum potest dici: quia nunquam erit penitentiae medica- tione sanandus. De ligno autem vitæ, id est cruce, vel de Christo dicitur: Secundum dies ligni, erunt dies populi mei.

Pavit enim sterilem. Id est nutritivæ & fovit animas steriles, & infructuosas virtutibus.

Et quæ non parit. Eas quoque animas assensionis suæ de- lectationibus pavit, quæ cum possint de utero cordis bo- na opera parturire, & noluerunt, sicut de hujusmodi ait Da- vid: Noluit intelligere ut bene ageret.

Et vidua bene non fecit. Viduam, animam sanctitatis viri- bus destitutam: quæ Deum virum habuerat, cum exhortatio- ne noluit consolari ut id ageret, quemadmodum posset re- verti ad virum suum priorem.

Detrahit fortes in fortitudine sua. Alii dixerunt, & in ira evertit infirmos: id est, fortes atque virtutum viros prostra- vit & detrahit.

Et cum steterit, non credit vitæ suæ. Dedit ei Deus lo- cum penitentiae, & ille abutitur eo in superbia: oculi autem ejus sunt in viis illius. Et cum in prosperis sit, nec sic quoque mordente conscientia putat, quod eadem felicitate perpetuè potatur, cum hujusmodi pernacitas & duri animi sit, credens quod in illa vita sua tam perditam stare possit.

Elevati sunt ad modicum, & non subsistunt: & humili- bantur sicut omnia, & auferentur. Ad modicum autem di- citur, pro brevitate vitæ præsentis, in qua pro tempore exal- tantur iniqui. Auferentur sicut omnia, id est, sicut illa quæ- cumque sunt partis adversæ, sive cum in fine sæculi ablata fuerint omnia temporalia.

Et sicut summitates spicarum conterentur. Quemadmo- dum enim summitates spicarum, res utique nimium fragiles tanta facilitate comminuntur, ut ad nihilum deducantur, ita & hi de quibus locutus sum, ut pulvis tenuissimus, sive ut favilla lanugo erunt ante faciem Dei, cum fuerint contru- melia confusionis attriti.

Quod si non est ita: quis me potest arguere esse mentium, & ponere ante Deum verba mea? Quis enim ex vobis ar- guere me poterit: quia non ita sit futurum ut dixi: meque falsitatis convincere, qui asseritis quod omnia in hoc tempore reddat Deus peccatoribus quæ merentur: quod in meam po- tius suggillationem de studio contentionis ingeritis.

Caput XXV.

RESPONDENS autem Baldad Suitæ, dixit: Potestas & terror apud eum est, qui facit concordiam in subli- mibus suis. Nunquid est numerus militum ejus? Convictus Baldad à beato Job dicente: in futuro magis Dei esse judi- cium, ad hæc se convertit ut diceret, apud eum est potestas & terror: id est, non jam exercet judicium, sed apud se re- positum tenet ac reservat in posterum. Ipse tamen facit per-

petuæ pacis concordiam in sublimibus, id est, angelis, sive hominibus sanctis suis, custodiendo eos ne per aliquem lapsum peccati inimicitias offensæ celestis incurrant.

Et super quem non surget lumen illius? Ipse enim illumi- nat omnem hominem venientem in hunc mundum.

Nunquid justificari potest homo comparatus Deo: aut ap- parere mundus natus de muliere? Manifestum est, quod ino- pia respondendi, eadem quæ dixerat frequentius repetant.

Ecce luna etiam non splendet, & stella non sunt mundæ in conspectu ejus? Sub nomine lunæ, sive stellarum, an- gelos & supernas potestates intelligere possumus: qui ad comparationem divinæ reverentiae, immundi & tenebræ pos- sunt videri: ex eo utique quoniam natura conditæ creaturæ: licet non peccent: capaces tamen peccati sunt, ut apparuit in aliis angelis ejusdem naturæ peccantibus. Sed post eos nul- lum angelorum peccasse credendum est: quia omne liberum suum arbitrium in solius Dei charitatem verterunt: sicque immobiles facti sunt, persistentes in veritate: in qua prædi- ctus angelus cum suis stare noluit. Proinde angelorum vo- luntas per amorem Dei facta est inconvertibilis, quæ in Deo est per naturam. Ideo illi soli incorrupto honor & gloria. Post- est & de his elementis dicere, quod ideo immunda di- cantur, quia non semper luceant: vel quod corpora tan- tum illuminent, & non mentes sicut Deus, qui utrumque facere consuevit.

Quanto magis homo putredo, & filius hominis vermis? Si enim angeli, inquit, & cælorum etiam corpora ad com- parationem Dei, immunda esse dicuntur: quid putas homo existimandus est, cum sit ipse putredo: filius quoque homi- nis vermis: ex eadem utique nascens corruptione qua vermis?

Caput XXVI.

RESPONDENS autem Job, dixit: Cujus adjutor es? Nunquid imbecillis, & sustentas brachium ejus qui non est fortis. Cui dedisti consilium? Forsthan illi qui non habet sapientiam, & prudentiam tuam ostendisti plurimam. Quem docere voluisti? Nomen eum qui fecit spiramentum? Videns Deo injuriam fieri, iusta indignatione commotus, in ipso initio sermonis sui Baldad Suiten durius arguit verbis: eo quod ita loqueretur, tanquam si Deus infirmus ac non ha- bens ullam brachii fortitudinem, ejus egeret auxilio. Adver- tens igitur quia minor est participatio ad totum, gutta stillæ perenni fonte: scintilla latens in cinere igni divino, quo om- nia concalescunt: lucerna corporis, soli justitiæ: testa figulo: anima Deo: unde mirans Job loquitur, quare ausus fuerit, ut eum à quo illi est esse, docere voluerit.

Ecce gigantes gemunt sub aquis, & qui habitant cum eis. Gigantes autem appellat scriptura divina homines superbos, rebelles, & contumaces. Diabolus quoque & sui, propter superbiam translato nomine gigantes nuncupantur. Quod au- tem ait sub aquis gigantes gemere: ita, inquit, velut si dixisset, sub terra: id est, in inferioribus terræ: ubi inferi esse perhibentur. Unde & ipsi inferi nominati sunt. Aquæ enim ejus naturæ sunt, ut sine terra esse non possunt. Ecce gigan- tes gemunt sub aquis. Qui gemitus utique de doloribus, & squalore tartaræ habitationis eis nascebantur.

Nudus est infernus coram illo, & nullum est operimentum perditioni. Hoc dicit, quod scientiam Dei nihil latere possit. Et quod perditio, qui diabolus nobis non abscondit sentitur, se non prævaleat ab omnipotentia ejus abscondere.

Qui extendit Aquilonem super vacuum, & appendit ter- ram super nihilum. Hoc sic intelligendum est: sive quod ter- ra ex nihilo facta sit: sive nihil infra terram sit, quo terra sus- tineatur: cum ipsa universa sustineatur, & ipsa innumerabili- ter Dei virtute libretur: quia in ipso sunt universa, & ab illo omnia continentur. De quo Apostolus dicit: Portans omnia virtutis suæ verbo. Et quia aliquando in scripturis per figuram Aquilo ventus, diabolus esse significatur: Siqui- dem à Salomone Aquilo durus ventus dicitur: nomine autem dexter vocatur. A suis quippe dexter quidem dicitur, sed totus sinistri operis author est. Hic igitur super vacuum dilata- tur: id est, super frigidus fide atque incredulos: quod est super inanes vera religione & vacuos: atque ut eis velut rex dominetur, superextenditur. Rursum illi ipsi increduli quos sanctus Job terræ nomine appellavit: super diabolum, qui à Deo nihil factus est, appenduntur: ut incerti semper sint, & imitentur caput suum membra, ut tanquam caput quod

nihil dictum est esse, super vacuum & nihilum appen- dantur.

Qui ligat aquas in nubibus suis: ut non erumpant pari- ter decorsum. Per has nubes in altitudine ipsa spatiosi aeris colligantur aquæ, sicut & alio loco de Deo ita legimus: Cri- brans aquas de nubibus suis. Hoc igitur modo ligatæ dicun- tur, quoniam non simul effunduntur in terram: sicut in di- luvio factum legimus. Spiritualis autem iste est intellectus: ut nubes sanctos doctores interpretemur Ecclesiæ: qui aquas Evangelii portant populis effundendas, & gubernandas à Spi- ritu sancto deferunt: ut irrigentur terræ populorum: & de hac celesti pluvia, virtutum fruges spirituali operatione mul- tiplicentur. Quas aquas de superna abundantia defluentes, ligat Deus in nubibus suis: ut unicuique secundum capacita- tem cordis sui, tantum doctrinæ, tanquam aquam effundat, quantum suscipiens possibilitas patitur: ne simul fortassis effusa, obsint cordibus: minus valentibus abundantiorum suscipere doctrinam.

Qui tenet vulnus solii sui. Sententiam judicii sui refer- vat in posterum. Justitiæ suæ, & pietatis sedem in omni crea- tura sua, veritatis gloria resplendentem Deus tenere dicitur: quod est manifestationem secretorum judiciorum suorum ob- vallare atque abscondere: ut Evangelii Christi in his qui pereunt.

Et expandit super illud nebulam suam. Secundum illud quod Dominus ait discipulis in Evangelio: Vobis datum est nosse mysterium regni cælorum. In obsecrationem quoque di- vine custodiæ suæ: expandit super ipsum bonum nuncium Evangelii, in nubem defensionis suæ, ut nullus possit ei quam- vis acerrimus adversarius prævalere: de qua Apostolus ait: Pa- tres nostri omnes sub nube fuerunt.

Terminum circumdedit aquis: usque dum finiatur lux & tenebra. Sub nomine aquarum *ἕρῃ*, quod est à parte ad totum, mundi finem mihi videtur dixisse: quia no- ctis ac diei vicissitudo præteritura sit: Sive de impiorum popu- lis, vel de sanctorum tribulationibus: quæ aquarum no- mine in scripturis sepe dicuntur. Hæc igitur aquæ à Deo ter- minum acceperunt: sive ut semper iniqui & peccatores sint: sive ut non sinat fidelis Deus tribulationes pati sanctos suos su- per quam sustinere possunt. Hæc ergo sicut donec prosperitas, & iniquitas transeat impiorum: quæ hoc loco lucis & tenebrarum nomine significata sunt.

Columna cæli contremiscit, & pavent ad nutum ejus. Stabilitatem ergo solummodo permanentem in natura ange- lorum, columnarum nomine sentiamus: quia non solum immobiliter in sanctitate perseverantes sunt: sed etiam eter- næ beatitudinis gloria speciosi. Nam de futura immobilitate hominum, ita ait filius Dei: Qui vicerit, faciam illum co- lumnam in templo Dei mei. Sed & ipsa Ecclesiæ, quæ est sanctorum omnium congregatio: pro æterna sibi in Domino stabilitate, columna & fundamentum dicitur veritatis. Po- test & de sanctis angelis ita intelligi: ut pro charitatis suæ ac dilectionis intuitu, columnæ dicantur: eo quod pro salute hominum curam gerant, pro quibus sunt pio affectu solliciti: quod eis quasi ad pondus cogitationum accedere videtur. Et se- cundum tropicos intellectus, cæli nomine significari Eccle- siam noverimus, in qua cælorum mysteria celebrantur. Hu- jus itaque cæli, id est Ecclesiæ columnæ, sunt Apostoli: & ceteri qui gratia summi sunt, qui portant ac sustinent diversarum persecutionum ingruentia sibi pericula. Et animæ homi- num aliquando cæli intelliguntur. Harum animarum quas per metaphoram cælos diximus: columnæ sunt cogitationes suæ: ipsis quippe anima sustinetur & regitur: & ne æruginè peccati nutet ac trubeat, consilii stabilitate firmatur. Quia hoc sapies contingit humanæ fragilitati, ut ubi cautio minor intuentium est: impulsus peccati columnæ, id est, bonæ cogitationes in parte altera diffingantur. Et idcirco tremunt ac pavent ad nutum minantis Dei: suum horrendum judicium prædicantis. Non enim cogitationes animæ istæ sunt propriæ, tanquam sibi natura inessent: quæ utique in natura existente sunt, & naturæ existentis ministerium, sine quibus natura rationalis non est: quoniam ut dixi, ipsæ per se non sunt: sed motus invisibiles sunt subsistentis naturæ.

In fortitudine illius repente maria congregata sunt. Quod in principio Genesis factum legimus.

Et prudentia ejus percussit superbum. Cui dubium est quia principaliter diabolus sit hic superbus: qui tunc primum à Deo percussus est: quando eum de sede illa cælorum beata atque sublimi deposuit, de qua propheta ait: Tu humiliasti

Tom. V.

sicut vulnereatum superbum. Spiritualliter, rectè maria hæc, Judæorum gentem, & nationum populos esse sentimus, qui- bus dominaturum verum Salomonem, David Propheta ita pronunciat, dicens: Et dominabitur à mari usque ad mare. De mari enim: id est de gente Judæorum cepit Evangelium Christi, quia de Sion exiit lex & pervenit ad mare gentium. Hucusque ergo hæc maria populorum fortitudine ac virtute resurrectionis Christi, Apostolorum Evangelistarumque mini- sterio cæterorumque prædicta: repente in unum Ecclesiæ cor- pus congregata, atque in unam copulam fidei sunt Christi cha- ritate connexa.

Spiritus ejus ornavit cælos. Legimus in principio Gene- seos, quarto die à Deo stellas positas esse in cælo, aut in firmamento. Spiritu etiam sancto, rationabiles cælos ornavit: quos Apostolos, & Apostolicos viros intelligimus: qui mul- tis scripturarum locis, cælorum nuncupationem consequun- tur, secundum illud Prophætæ: Operuit cælos virtus ejus, & prudentia ejus percussit superbum. Christus Dei virtus, & Dei sapientia percussit superbum diabolum. Hi ergo sancti, à Spiritu sancto ita distincti sunt gratiarum donis, tanquam sy- dereis luminaribus.

Et obstetricante manu ejus, eductus est coluber tortuosus. Sancti ergo adornati verbo Dei, tanquam semen portus spar- gunt. Unde à timore Domini in utero, spiritu salutis conce- perunt: & ita manus, & sapientia Patris, Jesus Christus, ani- mabus multiplici virtute fecundis, dignatione suâ à sancto Job astare perhibetur, ut parturientibus filios venturi sæculi, ob- sequium quoddam adhibeat suæ pietatis suæ, easque in persecutio- num doloribus positas consoletur: ministerio quoque suo invi- sibiliter intrinsecus operante, adjuvet parturientes: Quia sine illo, nullus eos bonorum operum, quæ filiorum nomine supe- rius diximus, subsequetur effectus. Ipso igitur charitate miseri- cordiæ suæ qua nos multum dilexit, per hoc ministerium ob- servante, & pietate ejus obstetricante, ut animæ sanctæ hujusmodi factus edant, educitur ab eis, & de cordibus earum excluditur ille, in quo nihil est rectum, coluber tortuosus.

Ecce hæc ex parte dicta sunt viarum ejus. Hæc sunt viæ Domini, de quibus ipse Salvator per Salomonem ait, cum de sua nativitate prædixit: Dominus creavit me in principio via- rum suarum in opera sua. Creatus est ergo ipse Dominus Jesus Christus per Deum patrem, ex Maria virgine: ad ostenden- das & manifestandas mandatorum vias, à quibus opus Dei, id est, homo aberraverat.

Et cum vix parvam stillam sermonis ejus audiverimus. Par- vam stillam, hominem assumptum intelligamus, qui in psal- mo Hermonim mons modicus appellatur. Et in Daniele lapis excisus: & falciculus guttæ in Cantico Canticozum.

Quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri? Hoc di- cit: si assumptio formæ servi, penè ineffabilibus mysteriis continetur, & ad comparationem assumptus Dei stilla per- modica est: quanto magis, quisque non poterit tonitruum magnitudinis intueri: id est, ipsam divinitatem: quæ ideo to- nitruum nomine dicta est: quia cum de excelsis fama nominis ejus in Christo Jesu filio suo terris insonuit, & hominibus hoc fragore terribili innotuit: nemo tamen eorum poterit totam divinitatis ejus magnitudinem intelligentia contue- ri: id est, illud: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.

Caput XXVII.

ADDIDIT quoque Job, assumens parabolam suam, & dixit: Vivit Deus, qui abstulit judicium meum: & omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam. Dum eum innocentem, penas iniquorum pati permitteat: amaritudinem quoque animæ ejus, miseria præsentis replevit. Vivit Deus, qui abstulit judicium meum. Secundum formam servi quam assumpsit, judicium voluntatis humanæ: & ex persona assumpti hominis dictum est: quo orans dicebat ad patrem: Mi pater, si possibile est transeat à me calix iste. Et ideo judicium meum dixit: quia in se humani generis infirmi- tatem, in veritate suscepti hominis demonstrabat. Et omni- potens qui ad amaritudinem adduxit animam meam. Ama- rum erat poculum mortis: ad quod bibendum Salvator nos- ter advenerat: de ipsius namque calicis amaritudine erat, quod ait discipulis suis: Tristis est anima mea usque ad mor- tem. Verbum autem, adduxit, secundum Apostolum in- telligendum est: qui de Deo patre ita ait: Qui proprio filio

Z z ij